

ՍԵՎԾՈՎՅԱԼ ԱՎԱԶԱՆԻ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱԼ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԿՐԱ ՀԻՄՆՎԱԾ ՓՈՐՁԱՌԱՎԿԱԼ ԶՐՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱԼ ԽԹԱՆՈՒՄ

Նախագիծ No BSB-1145

Սևծովյան կենտրոնների սպասարկման պորտֆոլիո փորձառական զբոսաշրջության համար

Հայաստան

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Փորձառական զբոսաշրջության Սևծովյան կենտրոնները ստեղծվել են BSB-1145 նախագծի շրջանակներում, որը նպաստում է Սև ծովի ավազանում ժառանգության և մշակույթի վրա հիմնված փորձառական զբոսաշրջության խթանմանը (PRO EXTOUR), որն աջակցվում է Սև ծովի ավազանի 2014-2020 թվականների համատեղ գործառնական ծրագրի կողմից: Դրանք ներքին կառույցներ են նախագծերի գործընկեր կազմակերպությունների համար՝ Վառնայի կառավարման համալսարան (Բուլղարիա), Արիստոտելի համալսարան Սալոնիկում, City_Space_Flux հետազոտական խումբ (Հունաստան), վրացական արվեստի և մշակույթի կենտրոն (Վրաստան), Երևանի պետական համալսարան (Հայաստան) և խոհարարական արվեստ: և հյուրընկալության ասոցիացիան (Բուլղարիա): Նրանք միավորված են փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնների ցանցում:

Հաբերը կգործեն որպես բաց լաբորատորիաներ, որոնք տրամադրում են տարածք և համատեղ աշխատանքի հարմարություններ, որտեղ գիտնականները, մանկավարժները, ուսանողները և բոլոր շահագրգիռ անձինք, բացի ակադեմիական շրջանակներից (ինչպիսիք են ձեռնարկատերերը, մասնագետները, համայնքային ակտիվիստները և քաղաքացիները) կարող են միավորել ուժերը հետազոտության, կրթության և պրակտիկայում: փորձառական տուրիզմ: Ավելին, դրանք կլինեն վայրեր, որտեղ զբոսաշրջության ոլորտում ձեռներեցները կարող են օգտվել փորձագիտական խորհրդատվությունից և մենթորությունից, հանդիպել հասակակիցների հետ, ինչպես նաև համագործակցել փորձառական զբոսաշրջության կիրառական հետազոտական նախագծերում: Վերջնական նպատակն է ստեղծել պայմաններ ցանցային կապի և բոլոր շահագրգիռ կողմերի կարողությունների մոբիլիզացման համար՝ հօգուտ ընդունող համայնքների և ուղղությունների կայուն զարգացման:

Համապատասխանաբար, ներգրավված են փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնները՝

- ✓ Փորձառական զբոսաշրջության ոլորտում հետազոտությունների անցկացում և նորարարությունների խրախուսում.
- ✓ Սև ծովի ավազանում ժառանգության և մշակույթի վրա հիմնված գործունեության և իրադարձությունների քարտեզագրում և ներկայացում (BSB),
- ✓ Ստեղծել ցանց, որը դուրս է գալիս ազգային սահմաններից և փորձի համայնք՝ ձեռներեցների, մասնագետների, գիտնականների և ուսանողների համար, ովքեր ներգրավված են փորձառական զբոսաշրջության մեջ՝ խթանելով միջազգային նախագծերը, հանդիպումները և համագործակցությունները:
- ✓ Ազգային, տարածաշրջանային և տեղական ծրագրերի պլանավորում և իրականացում, որոնք կխթանեն ցանցային կապը, գաղափարների առաջացումը, ձեռնարկատիրական հմտությունների զարգացումը և մենթորությունը (օրինակ՝ սեմինարներ, հանդիպումներ և դասընթացներ):

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱԸ.

Հայաստանում փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնը առաքելություն ունի խթանելու համագործակցությունը և խթանելու բիզնեսի, ակադեմիայի, տեղական համայնքների և որոշում կայացնողների միջև ցանցային կապը՝ BSB ժառանգության և մշակույթի արժեւորման համար՝ որպես փորձի խթանիչ և կայուն հյուրընկալության ոլորտի զարգացման համար:

Հայաստանում փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնի նպատակները համահունչ են PRO EXTOUR նախագծի հատուկ նպատակներին: Միևնույն ժամանակ, դրանք համապատասխանում են բիզնեսի, շահագրգիռ խմբերի, ԵՊՀ-ի և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների, տեղական, մարզային և ազգային իշխանությունների հետ համագործակցության ռազմավարության նպատակներին: Մասնավորապես, Hub-ը նպատակ ունի.

- ✓ Բարելավել մարզերի շահագրգիռ կողմերի գիտելիքների բազան և զարգացնել զբոսաշրջության ոլորտի մասնագետների իրազեկությունը զբոսաշրջության պահանջարկի նոր միտումների, ինչպես նաև BSB-ի համար դրանց հետևանքների վերաբերյալ:
- ✓ Կիրառել նորարարական լուծումներ, որոնք ընդլայնում են միջսահմանային հնարավորությունները փորձարարական զբոսաշրջության ոլորտում:
- ✓ Նախագծել, մշակել և առաջարկել գործիքներ և ծառայություններ՝ խթանելու փորձարարական զբոսաշրջության ավելացված արժեքի ներուժը BSB-ի և տարածաշրջանի համար:
- ✓ Բացահայտել BSB-ում զբոսաշրջային նոր ծառայությունների և բիզնես մոդելների հնարավորությունները,

Common borders. Common solutions.

- ✓ պահպանել ցանցային կապը կրթական հաստատությունների և բիզնեսի միջև՝ փորձառական տնտեսության զարգացման հնարավորությունների օգտագործման համար,

Գործունեությունը կամ **գործողության առարկան** BSB - ՀՀ փորձառական զբոսաշրջության կենտրոնի գործունեությունը կամ գործունեության առարկան սահմանվում են ըստ նրա առաքելության և նպատակների և ներառում են.

ա. Կիրառական հետազոտություն, ուսումնական ծրագիր և վերապատրաստում փորձարարական զբոսաշրջության վերաբերյալ բարձրագույն և միջին մասնագիտական կրթության մակարդակներում.

բ. Բնական և մշակութային ժառանգության ռեսուրսների քարտեզագրում և մշակութային և ժառանգության վրա հիմնված գործողությունների և միջոցառումների առցանց պահեստի պահպանում BSB-RA-ում փորձառական զբոսաշրջության ոլորտում, ինչպես նաև համապատասխան շահագրգիռ կողմերի և լավ փորձի հաշվառում:

գ. Սեմինարների, սեմինարների, կոնֆերանսների, տոնավաճառների կազմակերպում, փորձարարական զբոսաշրջության ոլորտում լավ փորձի և գիտելիքների փոխանակում և կենտրոնացում Սև ծովի ավազանում; Համալսարանի կապը զբոսաշրջության ոլորտում աշխատաշուկայի և տեղական համայնքային կազմակերպությունների հետ:

դ. Փորձառական զբոսաշրջությունը խթանող փորձնական նախագծերի, ցուցադրությունների, նախաձեռնությունների, ծրագրերի և ռազմավարությունների մշակում և իրականացում, հատկապես, երբ հիմնված է ժառանգության և մշակույթի վրա.

ե. Ձեռնարկություններին (ինչպես սկսնակ, այնպես էլ կայացած) և ոչ բիզնես կազմակերպություններին (ՔՀԿ-ներ, մշակութային հաստատություններ, հասարակական կազմակերպություններ և իշխանություններ) անհատական խորհրդատվությունների տրամադրում փորձարարական զբոսաշրջության ընձեռած նոր միտումների և հնարավորությունների վերաբերյալ՝ կենտրոնանալով կայունության և նորարարությունների վրա.

զ. Միջտարածաշրջանային և միջոլորտային հետազոտությունների և փորձառական զբոսաշրջության խրախուսման միջազգային, ազգային և տարածաշրջանային փորձի տարածում, ինչպես նաև այս առումով նորարարությունների և այլ նոր տեխնոլոգիական և ոչ տեխնոլոգիական լուծումների ներդրում և ընդունում.

է. Այլ գործողություններ, որոնք համատեղելի են վերը նշված նպատակների, նպատակների և խնդիրների հետ:

ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐ

Հայաստանում փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնի գործունեությունը կարգավորող **հիմնական սկզբունքները** հետևյալն են.

- **Բացություն** – հաղորդակցության, ցանցի և համագործակցության հնարավորություններ ավելի լայն համայնքում, որոնք տեղակայված են Հաբը հյուրընկալող կազմակերպություններից դուրս,
- **Կայունություն**՝ կրթության համար կայուն տնտեսական համակարգի ստեղծում և հետազոտության, ուսուցման և տարածման մեջ տեխնոլոգիական գործիքների օգտագործում, որոնք թույլ են տալիս ռեսուրսների արդյունավետությունը, շրջանաձև օգտագործումը և բոլոր շահառուների կայունության մշակույթը բարձրացնելը,
- **Արդյունքների** անվճար փոխանակում. բաց լիցենզիաների օգտագործում՝ տվյալների, հետազոտությունների, ապրանքների և գործընթացների աշխարհի հետ կիսվելու համար, ինչպես նաև ապահովելով անսահմանափակ մուտք դեպի Hub-ի նախաձեռնությունների արդյունքները,
- **Մասշեղիություն**՝ ապահովելով Հաբ-ի ծառայություններին հեշտ և անվճար հասանելիություն ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցման ուղիների միջոցով,
- **Թափանցիկություն**՝ բացություն և թափանցիկություն Հաբ-ի աշխատանքում, ներառյալ ակտիվ աշխատանքը լրատվամիջոցների հետ՝ նրա ձեռքբերումները խթանելու համար,
- **Գործընկերություն**՝ պահպանելով PRO EXTOUR նախագծի շրջանակներում ստեղծված այլ հանգույցների հետ գործընկերության սկզբունքները, նախաձեռնելով և պահպանելով համագործակցություն կազմակերպությունների և հաստատությունների հետ զբոսաշրջության, հյուրընկալության, ժառանգության, մշակույթի, բիզնեսի, նահանգի, շրջանի, քաղաքային և բիզնես կազմակերպությունների, ՀԿ-ների ոլորտներում: և անհատներ և այլք,
- **Ձեռնարկատիրություն** – Բուլղարիայի և Եվրոպական Միության օրենսդրությանը համապատասխանող գործունեության իրականացում,
- **Նորարարություն**՝ նորարարական մոտեցումների ներդրում Հաբ-ի գործունեության իրականացման գործում, նորարարական մեթոդների և գործողության գործիքների խթանում,
- **Համաձայնություն** գործընկերների միջև, որոնք համատեղ գործունեություն և նախագծեր են իրականացնում Հաբում,
- **Արդյունավետություն**՝ համատեղ ռեսուրսների օպտիմալ կազմակերպում և մասնագիտական կառավարում,

Common borders. Common solutions.

- **Որակ** - առաջարկելով բարձրակարգ ծառայություններ՝ հարմարեցված փորձառական զբոսաշրջության ոլորտում թիրախային խմբերի և շահագրգիռ կողմերի կարիքներին և հարակից ոլորտներին,
- **Սովորողակենտրոն ուսուցում**՝ ապահովելով սովորողների վրա հիմնված արդյունքների գեներացում, որոնք զարգանում են ժամանակի և աշխատանքի հետ և հիմնվելով բաց կրթական ռեսուրսների վրա,
- **Ժողովրդավարություն և մարդու իրավունքներ**. բոլոր շահագրգիռ կողմերին տրամադրելով հավասար հնարավորություններ և օգուտներ, խթանելով բազմազանությունը և միջմշակութային իրազեկումը իրականացման յուրաքանչյուր մակարդակում: Բոլոր թիրախային խմբերը և մասնակիցները միասին կաշխատեն և կհամագործակցեն ծրագրի նպատակներին հասնելու համար՝ անկախ ռասայից, էթնիկական պատկանելությունից, կրոնից, ազգային պատկանելությունից, սեռից, սեռական կողմնորոշումից, հաշմանդամությունից, տարիքից, ամուսնական կարգավիճակից կամ որևէ այլ հիմքից:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ. ՈՐՈՇՄԱՆ ԿԱՅԱՑՈՒՄ

Հայաստանում փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնի ֆիզիկական տարածքը գտնվում է Երևանի պետական համալսարանի նստավայրերում:

BSB - RA Hub-ը կազմակերպչական միավոր է և ոչ իրավաբանական անձ, և Կենտրոնի ընդհանուր կառավարումն իրականացվում է Երևանի պետական համալսարանի ՀՀ օրենքների և փաստաթղթերի համաձայն:

Կառավարչական և ադմինիստրատիվ նպատակների և որոշումների կայացման գործընթացի համար կազմակերպվում են անհատական և առցանց հանդիպումներ, որոնց ընթացքում քննարկվում և քննարկվում են ընդհանուր թեմաներ՝ կապված ֆինանսավորման, գործունեության զարգացման և դիվերսիֆիկացման, հաշվետվողականության և կենտրոնի տեսանելիության հետ, ինչպես նաև: ինչպես կառույցի ընթացիկ աշխատանքից բխող այլ մասնագիտացված հարցեր:

ԹԻՄ ԵՎ ՓՈՐՁԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Hub-ի համակարգող (1 պաշտոն, առաջադրվել է ԵՊՀ-ի կողմից)

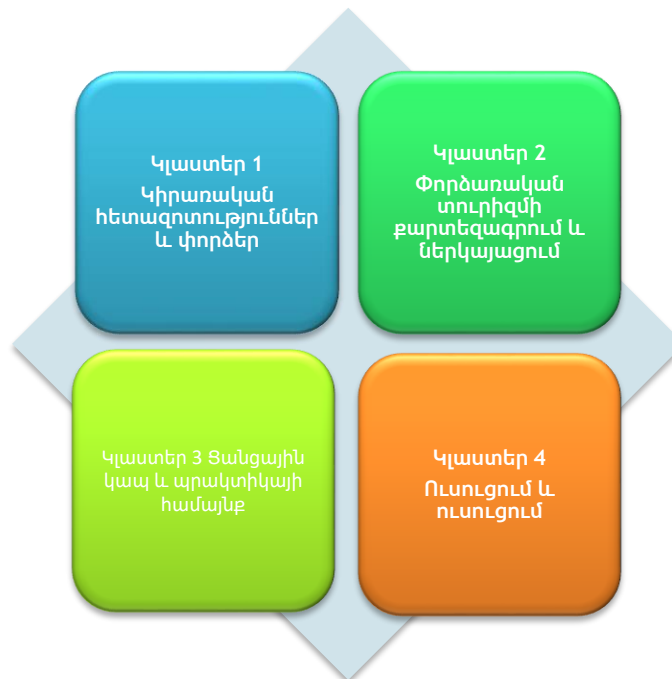
Hub-ի համակարգողը պատասխանատու կլինի այս պորտֆելի հետ համաձայնեցված գործողությունների ամբողջական կառավարման և համակարգման համար: Նա կկազմակերպի և կմեկնարկի Հաբ-ի մեկնարկային գործունեությունը, կալանավորի և կկազմակերպի հետծրագրային գործունեությունը Խորհրդատվական խորհրդի հետ

միասին, կատեղծի շահագրգիռ կողմերի ցանց, կպահպանի հարաբերությունները թիրախային խմբերի հետ, կկառավարի հանգույցի օբյեկտները և կզեկուցի Խորհրդատվականին: Վարչություն:

Փորձագետներ (3 պաշտոն) – Փորձագետները պատասխանատու կլինեն Հաբ-ի շրջանակներում իրականացվող PR-ի և մարքեթինգի, կրթական և հետազոտական գործունեության համար: Page | 6

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հայաստանում փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնն առաջարկում է ծառայությունների 4 (չորս) կլաստերներ, որոնք միավորում են իր հիմնական գործունեությունը:

Կիրառական հետազոտություններ և փորձեր

Փորձառական զբոսաշրջությունը նոր ոլորտ է Մև ծովի ավազանում տարածաշրջանային և տեղական զարգացման և զբոսաշրջային հատվածի համար: Արդյունքում, շուկայի նման մասնագիտացված մասի ստեղծմանը պետք է հաջորդի մշտական և արդիական

Common borders. Common solutions.

հետազոտություններ, որոնք կենտրոնանում են այն բանի վրա, թե ինչպես և որքանով կարող է տարածքը զարգանալ այս ոլորտում:

ԲՄ տարածաշրջանի բիզնեսը տառապում է հնացած ընկալումից, որ զբոսաշրջությունը գիտելիքի և տեխնոլոգիական ոչ ինտենսիվ արդյունաբերություն է: Սակայն, բացի իսկականությունից, փորձառական զբոսաշրջությունը մեծ կապ ունի նորարարությունների և նոր տեխնոլոգիաների հետ: Տեխնոլոգիաները հիմնական դեր են խաղում փորձառությունների անհատականացման, մարդկանց վայրերին կապելու, բայց նաև փորձառական տնտեսության կայունության ասպեկտի պահպանման գործում: Նոր բիզնես մոդելները նույնպես կարևոր են բիզնեսի կենսունակության համար:

BSB - RA Hub-ը հիմնված է PRO EXTOUR նախագծի շրջանակներում փորձարարական զբոսաշրջության զարգացման վերաբերյալ կատարված հետազոտությունների վրա և իրականացնում է այլ հետազոտական աշխատանքներ՝ կապված analyses, surveys, studies about all the contemporary experiential tourism trends and its pertinent sectors,

- ✚ փորձառական զբոսաշրջության և դրա տարբեր չափերի հետ կապված նոր գործունեության և ծառայությունների բացահայտում,
- ✚ խրախուսելով տեխնոլոգիական և ոչ տեխնոլոգիական նորարարությունները, որոնք կարող են կենսունակ և կայուն պահել փորձառական զբոսաշրջության բիզնեսն ու գործունեությունը,
- ✚ այլ համապատասխան հետազոտություններ, որոնք կիրառվում են բաց լաբորատոր միջավայրում:
- ✚ Հետազոտության արդյունքները լիովին հասանելի են ցանկացած շահագրգիռ կողմի:

Հետազոտության արդյունքներին հասանելիությունը բաց է բոլոր շահագրգիռ կողմերի համար:

Փորձառական տուրիզմի քարտեզագրում և ներկայացում

Ակտիվ արձակուրդներից արձակուրդի փոփոխությունը որպես փորձ էական տեղաշարժ է խթանում բիզնեսի և ծառայությունների մատուցման և շահագործման նոր մոդելների համար: Դրանով ժառանգությունը և մշակույթը հիանալի հիմքեր են հանդիսանում Սև ծովի ավազանի և լեռնային երկրների համար տարածական արժեքի շնորհիվ: Ծառայությունների մատակարարների միջև ցանցային կապն առաջարկում է հավելյալ հավելյալ արժեք և արձագանքում է փորձառու ճանապարհորդների՝ իրենց ճամփորդության ճանապարհին տարբեր փորձառություններ վայելելու անհրաժեշտությանը: Մշակութային և ժառանգության ռեսուրսների արդյունավետ ներկայացումը և առաջնորդումը օգուտ կրերի բոլոր շահագրգիռ կողմերին և ոլորտում ակտիվ ընկերություններին իրենց ապրանքների/ծառայությունների

Common borders. Common solutions.

շուկայավարման գործում, միաժամանակ պոտենցիալ հաճախորդներին թույլ կտա ավելի լավ պլանավորել և կանխատեսել իրենց ճանապարհորդական փորձը BSB-ում. ՀՀ մարզեր. Այդ նպատակով BSB - RA Hub-ն իր գործունեության ընթացքում կպահպանի և հետագայում կզարգացնի գիտելիքների բազան և PRO EXTOUR-ի շրջանակներում ստեղծված բոլոր առցանց ռեսուրսները BSB - ՀՀ մարզերի վերաբերյալ:

Հաբը պահպանում է PRO EXTOUR-ում ստեղծված տեսողական և առցանց ռեսուրսները.

- Փորձառական զբոսաշրջության բիզնես մոդելների գույքագրում,
- Ժառանգության և մշակութային գործունեության և իրադարձությունների փորձնական գույքագրում,
- Փորձառական զբոսաշրջության ռեսուրսների և գործիքների առցանց պահոց

Ի լրումն, այն հնարավորություններ կփնտրի այս ռեսուրսների բովանդակությունը ընդլայնելու նոր տեղեկություններով, դեպքերի ուսումնասիրությամբ, վիդեո նյութերով և այլ ռեսուրսներով, որոնք ստեղծվել են շահագրգիռ կողմերի կամ PRO EXTOUR-ի նման այլ նախաձեռնությունների շրջանակներում: The Hub-ը նաև զբաղվում է այս ռեսուրսների ակտիվ թվային առաջնամար:

Թվային ռեսուրսների հասանելիությունը բաց է բոլոր շահագրգիռ կողմերի համար:

Ցանցային կապ և պրակտիկայի համայնք

Փորձառական զբոսաշրջության հիմքը մարդակենտրոն մոտեցման մեջ. Սա նշանակում է, որ փորձառարական զբոսաշրջության զարգացումը ուղղված է հաճախորդների և տեղական համայնքի վրա՝ կենտրոնանալով այցելուի արժեքի և կարիքների վրա: Այսպիսով, և՛ ճանապարհորդները, և՛ ծառայություններ մատուցողները պետք է ժամանակ և ռեսուրսներ ծախսեն՝ գտնելու բոլոր անհրաժեշտ գործոններն ու տեղեկատվությունը, որոնք նպաստում են լիարժեք ձևավորված, բարձրորակ և վավերական փորձառական զբոսաշրջային արտադրանքին:

Քանի որ փորձնական ծառայությունները սովորաբար տրամադրվում են փոքր ձեռնարկությունների կողմից (ՓՄՁ, ՀԿ, շահագրգիռ խմբեր), որոնք, որպես կանոն, չեն կարող մեծ ռեսուրսներ հատկացնել հետազոտության և նոր գործունեության մշակման համար, աջակցության միջոցառումներն անփոխարինելի են:

1. BSB - RA Hub-ի ցանցային ծառայությունները վերաբերում են Ակտիվ մասնակցություն փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան հանգույցների անդրսահմանային ցանցին՝ համագործակցելով PRO EXTOUR նախագծի շրջանակներում ստեղծված մյուս հանգույցների հետ.
2. BSB-ում ժառանգության և մշակութային վրա հիմնված փորձառական զբոսաշրջության միջազգային ցուցահանդեսի կազմակերպում/մասնակցություն և մասնակիցների միջև հաղորդակցության և համագործակցության խթանում.
3. մարդկանց ոչ ֆորմալ խմբի հավաքում և համակարգում, որոնք ներգրավված են փորձառական զբոսաշրջության տարբեր ոլորտներում՝ նպատակ ունենալով կիսել լավագույն փորձը և ստեղծել նոր գիտելիքներ՝ նոր մասնագիտական փորձի հետագա զարգացման և աջակցելու համար: Պրակտիկայի այս համայնքը կներգրավի

հետազոտողներին, ովքեր աշխատել են PRO EXTOUR նախագծում, այլ ակադեմիկոսների, փորձագետների և ուսանողների, ինչպես նաև համախոհ մասնագետների, ովքեր ներգրավված են ծրագրի իրադարձություններում և ակտիվորեն նպաստել են դաշտային հետազոտություններին և սեմինարներին:

4. Քննարկումների, ցուցահանդեսների, սեմինարների և այլնի կազմակերպում և կազմակերպում իր տարածքում և կենտրոնը հյուրընկալող հաստատության հիմնական հետազոտական և ուսումնական գործունեության շրջանակներում:

Միջոցառումների և միջոցառումների հասանելիությունը բաց է բոլոր շահագրգիռ կողմերի համար:

Ուսուցում և ուսուցում

BSB - GR Hub-ի հիմնական նպատակներից է լինել կրթական, վերապատրաստման և փորձառական զբոսաշրջության հետ կապված հարցերի վերաբերյալ խորհրդատվության վայր: Դրան հասնելու համար Hub-ը պետք է տրամադրի հետևյալ ծառայությունները.

1. Վերապատրաստման սեմինարներ
2. Փորձառական գործունեության ցուցադրում և խթանում
3. Խորհրդատվություն

Սև ծովի ավազանում փորձառարական զբոսաշրջության զարգացման և արժեւորման համար անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների ձևավորումը կենտրոնի հիմնական խնդիրն է: Այս առնչությամբ առաջարկվում են չորս տեսակի ծառայություններ. (i) բովանդակության ճշգրտում և ավելացում բովանդակություն զբոսաշրջության և հյուրընկալության հետ կապված հիմնական մասնագիտությունների գծով երրորդ մակարդակի փորձառական զբոսաշրջության տարբեր ասպեկտների վերաբերյալ, (ii) հարմարեցում և բովանդակություն ավելացնում ուսումնական ծրագրերին: մասնագիտական կրթության և ուսուցման ոլորտում (ըստ գործող պետական կրթական չափորոշիչների), (iii) կազմակերպությունների, շահագրգիռ խմբերի և պետական մարմինների պահանջով ժամանակավոր ոչ ֆորմալ և ոչ ֆորմալ ուսուցման դասընթացների տրամադրում և (iv) ընկերությունների մենթորություն:

Վերապատրաստման և մենթորության հասանելիությունը բաց է բոլոր շահագրգիռ կողմերի համար:

ԹԻՐԱՆ ԽՍԲԵՐ

Հայաստանում փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնը սպասարկելու է շահագրգիռ կողմերի հետևյալ հիմնական խմբերին.

ա. Բարձրագույն կրթություն և հետազոտություն

Բարձրագույն կրթական և հետազոտական հաստատությունները երկակի դեր ունեն Հաբ-ի ազդեցության պահպանման գործում: Մի կողմից, նրանց կիրառական հետազոտությունները կարող են հանգեցնել նորարարության, բիզնեսի և ձեռնարկատիրական լուծումների փորձառական տնտեսության և փորձառական զբոսաշրջության համար: Մյուս կողմից,

Common borders. Common solutions.

կրթության և վերապատրաստման միջոցով այս հաստատությունները շուկան մատակարարում են մասնագետներով և ձեռներեցներով, ովքեր գործում են իրական բիզնես միջավայրում և ղեկավարում զբոսաշրջության և մշակութային ոլորտները:

BSB - GR Hub-ի հիմնական նպատակն է խթանել գիտական հետազոտությունները փորձարարական զբոսաշրջության և կայուն զարգացման թեմայով և աջակցել ասպիրանտների և ասպիրանտների և հետազոտողների հետազոտական նախագծերին (օրինակ՝ դիպլոմային և մագիստրոսական թեզի պատրաստում և PhD): Հաբը բաց կլինի այս թիրախային խմբին աջակցելու համար՝ տրամադրելով ծառայություններ, ինչպիսիք են Hub տվյալների բազայից ստացված տվյալները, գիտական անձնակազմի խորհրդատվությունը, այլ գիտնականների և պետական և մասնավոր հատվածի մարմինների հետ համագործակցությունն ու ցանցը, որոնց հետ Հաբը պատրաստվում է համագործակցել: զբոսաշրջության շրջանակը: Փորձնական գույքագրումները և առցանց պահոցը հիանալի հիմք են մասնագիտական կրթության բոլոր մակարդակներում դեպքերի ուսումնասիրությունների և խնդիրների վրա հիմնված ուսումնական գործունեության համար: Ցանկացած հետազոտությունից ստացված արդյունքը հասանելի կլինի կենտրոնին և կհարստացնի նրա տվյալների բազան այլ հետազոտողների, ինչպես նաև Հաբ-ի համագործակցող մարմինների կողմից հետագա օգտագործման համար՝ նրանց տրամադրելու անհրաժեշտ տվյալներ, որոնք կօգնեն նրանց բարելավել իրենց ծառայությունները:

բ. Տեղական և տարածաշրջանային պետական մարմիններ

Տեղական և տարածքային պետական իշխանությունները տեղական համայնքների ներկայացուցիչներ են, որոնք ըստ սահմանման ապահովում են փորձարարական գործունեության վայրը, և նրանք անուղղակի օգտագործողներ են BSB- RA Hub-ի գործունեության արդյունքներից: Նրանք պետք է օգտագործեն այդ արդյունքները հիմնականում որպես հղում: գործիքներն ու տեղեկատվական աղբյուրները քաղաքականության մշակման գործընթացում: Կոնֆերանսների, սեմինարների, սեմինարների և այլ վերապատրաստման և ցանցային միջոցառումների միջոցով նրանք կձանոթանան փորձառական, հատուկ հետաքրքրություն ներկայացնող և կայուն զբոսաշրջության խթանման հանրային գործիքներին, որոնք կխթանեն լավ փորձի փոխանցումը BSB տարածաշրջանի հանրային տիրույթում:

Մյուս կողմից, տեղական պետական մարմինները տեղական համայնքների ներկայացուցիչներն են, որոնք, ըստ սահմանման, ապահովում են փորձարարական գործունեության վայրը: Բացի այդ, նրանք կարող են հանդես գալ որպես մշակութային օպերատորներ՝ կառավարելով թանգարանները, ժառանգության վայրերը (ինչպես բնական, այնպես էլ մշակութային), ավանդական տոնակատարությունները, փառատոները և այլն, և Հաբը կաշխատի աջակցել նրանց նաև այս հարցում:

Common borders. Common solutions.

գ. Շահերի խմբերը, այդ թվում՝ ՀԿ-ները

Շահագրգիռ խմբերը և ՀԿ-ները հաճախ հանդիսանում են ժառանգության մշակութային միջոցառումների և միջոցառումների նախաձեռնողներն ու կազմակերպիչները: Փորձառությունների տեղայնացումը և տեղական համայնքների իսկության պահպանումն իրականացվում է այդ կազմակերպությունների կողմից: Բացի այդ, նրանք հաճախ ներգրավված են կոնտեքստի հատուկ պահպանման և կայունության նախագծերում, որոնք ինտեգրում են փորձառական ճանապարհորդության սուկ փիլիսոփայությունը: Ինչ վերաբերում է կայունության և կայուն զարգացմանը, ապա քաղաքացիների ոլորտում կուտակված է մեծ գիտելիքներ և կարողություններ: Այս փորձաքննությունը պետք է տեսանելի դարձվի և ավելի լավ օգտագործվի քաղաքականություն մշակողների և բիզնեսի կողմից՝ ի նպաստ տեղական զարգացման, ինչը Հաբի նպատակն է:

Այսպիսով, շահագրգիռ խմբերը նույնպես կարևոր թիրախային խումբ են PRO EXTOUR-ի համար, քանի որ նրանք կարող են արտահայտել քաղաքացիների գիտելիքներն ու ակնկալիքները և կարող են ազդել հասարակական կարծիքի վրա: Նրանք կարող են օգտվել BSB - RA Hub-ի կրթական և վերապատրաստման գործունեությունից, ինչպես նաև տրամադրել իրենց փորձը քաղաքականություն մշակողների և բիզնեսի հետ համագործակցելու համար՝ ի նպաստ կայուն տեղական զարգացման:

դ. ՓՄՁ-ներ, բիզնեսին աջակցող (մասնաճյուղ) կազմակերպություններ

ՓՄՁ-ները և բիզնես ճյուղային կազմակերպությունները հանդիսանում են BSB - RA Hub-ի կողմից տրամադրված փորձնական գույքագրման և առցանց պահեստի հիմնական օգտագործողները: Հատկապես զբոսաշրջության և հյուրընկալության ոլորտում ՓՄՁ-ները PRO EXTOUR-ի հիմնական թիրախային խումբն են, քանի որ փորձարարական զբոսաշրջության ծառայություններն առաջարկվում են հիմնականում փոքր ձեռնարկությունների կողմից: Ավելին, ՓՄՁ-ներն օգտվում են սահմանափակ ռեսուրսներից՝ նոր բիզնես մոդելների փորձարկման, ինչպես նաև տեխնոլոգիական նորարարությունների կիրառման համար: Տեխնոլոգիաների ոլորտի ՓՄՁ-ները և բիզնես ճյուղային կազմակերպությունները պետք է ներգրավվեն մշակույթի և ժառանգության թվայնացման հետ կապված նախաձեռնություններում և նախագծերում, ինչպես նաև թվային տեխնոլոգիաների կիրառման համար փորձի ընդլայնման համար՝ հյուրընկալության և զբոսաշրջության հետ կապված արդեն հայտնի գործիքներից դուրս:

Հաբը պետք է գործի որպես գովազդային և ցանցային ալիք: Մեմիսարների և մենթորական գործընթացների միջոցով, որոնք ներառում են ոլորտի փորձագետներ և գիտնականներ, շահագրգիռ ձեռներեցներն ու կազմակերպությունները կարող են բարելավել իրենց բիզնես պրակտիկան կամ ստեղծել նոր գաղափարներ և նախաձեռնություններ: Ավելին, ՓՄՁ մասնագետները հնարավորություն կունենան ցուցադրելու իրենց փորձառական

Common borders. Common solutions.

գործունեությունը, երբ դա հնարավոր և իրագործելի դառնա: Սա հնարավորություն կտա հանրությանը գնահատել իրենց ծառայությունները և բարելավել դրանք ուղեղային գրոհի գործընթացների միջոցով և հնարավորություններ կստեղծի այլ ընկերությունների և շահագրգիռ կողմերի հետ ցանցերի, սիներգիայի և համագործակցության համար:

ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հիմնադրման ամսաթվի դրությամբ Հաբն օգտագործում է ընթացիկ և ոչ ընթացիկ նյութական և ոչ նյութական ակտիվները, որոնք թվարկված են գործընկեր հաստատությունների հաշվապահական հաշվետվություններում և ձեռք են բերվել BSB-1145 **նախագծի շրջանակներում, որը նպաստում է Սև ծովի ավազանում ժառանգության և մշակույթի վրա հիմնված փորձառական զբոսաշրջությանը:** (PRO EXTOUR) և համատեղ գործառնական ծրագրի Սև ծովի ավազանի 2014-2020 թթ.

Երևանի պետական համալսարանի կոնտակտային կետն օգտագործում է.

1 գրասենյակային աշխատատեղ՝ հազեցած գրասեղանի և դաշտային հետազոտությունների համար նախատեսված նոթատետրերով

բազմաֆունկցիոնալ սարքեր

- Հեռահաղորդակցություն և ինտերնետ կապ
- Անօդաչու սարք՝ գործունեության և իրադարձությունների տեսագրման համար
- Լազերային պրոյեկտոր և էկրան՝ շնորհանդեսների և ցուցադրությունների կատարման համար
- Ինտերակտիվ ցուցադրություն ցուցադրությունների և շնորհանդեսների կատարման համար

Վերոնշյալ բոլոր ակտիվները կօգտագործվեն կենտրոնի նպատակներին և խնդիրներին հասնելու նպատակով, և դա չի բացառում դրանց օգտագործումը այլ շահույթ չհետապնդող նպատակներով:

ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ. ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հաբ-ի գործունեության ֆինանսավորումն իրականացվում է հետևյալ ֆինանսական միջոցների միջոցով.

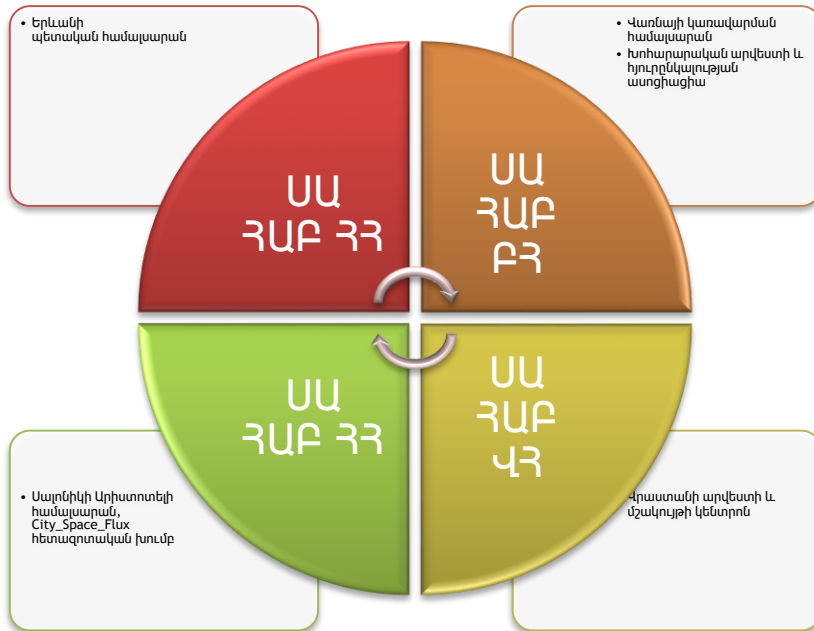
- ❖ Մեփական միջոցներ՝ նախատեսվող միջոցառումների և միջոցառումների իրականացման համար՝ տրամադրված գործընկեր կառույցների կողմից:
- ❖ Հովանավորների նվիրատվություններ և հովանավորություն: Միջոցների ծախսումն ու հաշվետվությունը կատարվում է ըստ գործող օրենսդրության կանոնների կամ գործընկեր կառույցների կանոնավոր քաղաքականության՝ օրինականության, նպատակահարմարության և արդյունավետության սկզբունքների հիման վրա և երկու երկրների ֆինանսական օրենսդրությանը համապատասխան:
- ❖ Նախագծերի և նախաձեռնությունների բողոքը Եվրոպական Միության պետական օգնության կանոնների հետ:

Հաբը պետք է զեկուցի իր գործունեության երկու մակարդակով: **Նախ**՝ Երևանի պետական համալսարանի կողմից առաջադրված չորս փորձագետներից կազմված Խորհրդատվական խորհրդին: Այս հաշվետվությունը կկատարվի տարին երկու անգամ և կենտրոնացած կլինի Հաբ-ի գործունեության և դրանց ազդեցության վրա: Ֆինանսական արդյունքները կվերանայվեն միայն Հսբ-ի արդյունավետությունը և դրա ստեղծած փողի արժեքը գնահատելու համար: **Երկրորդ**, կոնտակտային կետերից յուրաքանչյուրը կզեկուցի համապատասխան գործընկերների վարչական և ֆինանսական բաժիններին՝ համաձայն ներքին ֆինանսական և հաշվապահական քաղաքականության և ազգային պետական հաշվապահական և ֆինանսական կանոնակարգերի:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ ԵՎ ՑԱՆՑԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Փորձարարական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնը Հայաստան»-ը գործում է որպես **փորձառական զբոսաշրջության սևծովյան կենտրոնների անդրսահմանային ցանցի (Ցանց) ինտեգրված տարր**, որը ստեղծվել է PRO EXTOUR նախագծի կողմից:

Ցանցը ոչ ֆորմալ, կամավոր համագործակցություն է անկախ կազմակերպությունների միջև: Այն միավորում է չորս (4) բաց լաբորատոր կառույցներ Հայաստանում, Բուլղարիայում, Հունաստանում, Վրաստանում և աշխատում է BSB-ում փորձարարական զբոսաշրջության համար ձեռնարկատիրական և գործարար միջավայրի բարելավման ուղղությամբ: Այն անկախ իրավաբանական անձ չէ և աջակցող շրջանակային կառույց է, որն ուժեղացնում է **Սևծովյան հանգույցների ազդեցությունը փորձառական զբոսաշրջության վրա**: Հետևաբար, այն չունի իրավունքներ սկսելու կամ իրականացնելու այլ գործունեություն, բացառությամբ Hubs-ի, ինչպես նշված է նրանց պորտֆելներում:

Սևծովյան հանգույցները հյուրընկալող և ցանցը պահպանող հաստատությունների բազմազան բնութագիրը երաշխավորում է կիրառական հետազոտողների և անձնակազմի միջդիսցիպլինար նկարագիրը, որոնք պետք է ներգրավված լինեն հանգույցների գործունեության և կառավարման մեջ: Սա կենսական նշանակություն ունի փորձառական զբոսաշրջության խթանման և դրա հետ կապված բիզնես մոդելների վերանայման և զբոսաշրջության և հյուրընկալության ոլորտում մրցունակության համար:

Գործընկեր կազմակերպությունների կողմից նշանակված առանձին հանգույցների համակարգողները պլանավորում և համակարգում են CP-ի գործունեությունը Ցանցում, ինչպես նաև համատեղ նախաձեռնություններն ու միջոցառումները դրա շրջանակներում: Նրանց աշխատանքին աջակցում են Hubs-ի թիմերի մյուս անդամները, ինչպես նաև PRO EXTOUR գործընկեր կազմակերպությունների վարձված և ներգրավված անձնակազմը: Համակարգողները հանդիպում են առնվազն տարին մեկ անգամ՝ ցանցի գործունեությունը պարզեցնելու համար: Հանդիպումները կարող են իրականացվել Կոնտակտային կետերից մեկում՝ ֆիզիկական ներկայությամբ, հեռախոսով, տեսակոնֆերանսով կամ այլ առցանց հաղորդակցման ուղիներով:

Ցանցի ներսում կայացված որոշումները հետևում են գործունեության և կառավարման սկզբունքներին, որոնք վավեր են Հաբերի համար և պետք է հիմնված լինեն կոնսենսուսի վրա: